

การประเมินคุณค่าศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง: สถาบันปลูกป่าและระบบนิเวศ ปตท.

Value Assessment of Urban Forest Learning Center: PTT Reforestation

อิทธิศักดิ์ จิราภรณ์วารี*, มะลิ จันทร์สุนทร และนฤมล ศุภระวีศรี

Ittisak Jirapornvaree*, Mali Chansunthorn, and Naruemon Sukraratsamee

นักศึกษาระดับปริญญาเอก คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Ph.D. in Graduate School of Environmental Development Administration,

Received 8 July 2021

National Institute of Development Administration

Revised 15 July 2021

Email: ittisakji@gmail.com

Accepted 29 July 2021

บทคัดย่อ

การประเมินคุณค่าศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณค่าศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง: สถาบันปลูกป่า และระบบนิเวศ ปตท. โดยทีมวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพตามแนวคิดเชิงปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ร่วมกับการสังเกตพฤติกรรม (Observation) ของผู้เยี่ยมชมโครงการ จำนวน 5 คน ข้อค้นพบที่เกิดขึ้นจากการศึกษาคุณค่าป่าในกรุง พบว่าคุณค่าที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับพื้นฐาน และระดับที่มีคุณค่าเพิ่ม ครอบคลุมทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม โดยที่การดำเนินโครงการก่อให้เกิดคุณค่าด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมเป็นขั้นพื้นฐาน มากไปกว่านั้นก่อให้เกิดคุณค่าที่เพิ่มขึ้นในด้านเศรษฐกิจโดยปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการให้คุณค่าป่าในกรุงที่แตกต่างกัน คือ ประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล ความรู้เรื่องป่าในเมือง การเข้าไปสัมผัสป่า รูปแบบความสัมพันธ์ และระดับทางสังคมที่มีความแตกต่างกันส่งผลให้สร้างคุณค่าของโครงการป่าในกรุงที่เพิ่มขึ้น ทำให้การให้ความหมายของป่าในเมือง และคุณค่าของป่าต่างกัน รวมถึงทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้ให้ข้อมูล หากมีประสบการณ์เกี่ยวกับป่าส่งผลให้เกิดการคิดวิเคราะห์ในเชิงการตีความคุณค่าของป่าในกรุงในอีกมุมมองหนึ่ง ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงข้อมูลสำคัญที่นำไปเป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบกิจกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ส่งผลให้เกิดการดำเนินการของธุรกิจอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ การประเมินคุณค่า แนวคิดเชิงปรากฏการณ์วิทยา ศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง

Abstract

Assessing the value of the Urban Forest Learning Center, This study aims to evaluate the value of the Urban Forest Learning Center in the City: the PTT Reforestation. These used qualitative research methods based on phenomenological concepts with in-depth interviews and behavioral observations of 5 stakeholders. This study found that the value arising from operations is divided into two levels: the basic and the added value levels. These are divided into three categories: economy, society, and environment. Project implementation creates social and environmental values at a basic level. Furthermore, it creates additional value in the economy. An important factor affecting the different valuations of urban forests is the experience of the informants, Knowledge about urban forests, Entering the forest Relationship style, and Different social levels. As a result, the value of the urban forest project has increased, giving meaning to urban forests, and the value of forests is different. Also, the analytical thinking skills of the informants who have experience with forests result in analytical thinking in interpreting the value of urban forests from another perspective. The findings of this study reflect essential information that can be used as part of designing effective and efficient social responsibility activities. It is resulting in sustainability.

Keywords: Value Assessment, Phenomenology, Urban Forest Learning Center

---

1. บทนำ

ศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง: สถาบันปลูกป่าและระบบนิเวศ ปตท. เป็นโครงการพื้นที่สีเขียวกลางเมืองที่ดำเนินการโดย บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนทั่วไป มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 10 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ภายในศูนย์การเรียนรู้มีการจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับป่าไม้ ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมถึงมีกิจกรรมการเรียนรู้และสัมมนาการต่าง ๆ นอกจากนี้พื้นที่ป่าของศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุงสามารถช่วยดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ผลิตออกซิเจน ช่วยลดมลพิษทางอากาศ และช่วยรักษาสมดุลของระบบนิเวศเมือง จากการศึกษา อาริสรา ไบเงิน (2559) ชี้ให้เห็นว่า ระบบนิเวศป่าในกรุงมีความใกล้เคียงกับกันระบบนิเวศป่าในธรรมชาติ อาทิ การวางผังกล้าไม้ ชนิดและสังคมพืช นอกจากนี้พื้นที่ของโครงการ โดยอาคารเป็นอาคารประหยัดพลังงาน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ได้รับรองมาตรฐาน Leadership in Energy and Environmental Design ของหน่วยงาน US Green Building Council ในระดับ

Platinum ภายใต้การดำเนินงานของโครงการมีการดำเนินการศึกษาการประเมินค่าศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง พบว่า การศึกษาส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่ปัจจัยด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก โดยปัจจัยด้านชุมชนที่ศึกษา ได้แก่ทัศนคติของชุมชนต่อศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง ชุมชนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง โดยมองว่าศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุงเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประโยชน์ต่อชุมชน ชุมชนบางส่วนยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง (ศศิธร ศรีวิไล, 2565) การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมของศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง ฯลฯ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่ศึกษา ได้แก่ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุงในเชิงบวก (สุรเดช แก้วงาม, 2566; ศิริชัย ศรีสุข, 2566)

การประเมินคุณค่า (Value Assessment) เป็นกระบวนการในการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ช่วยให้สามารถเข้าใจถึงคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถนำไปสู่การตัดสินใจและการกำหนดนโยบายที่เอื้อต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังช่วยให้สามารถสื่อสารและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนแก่สังคม หลักการดังกล่าวได้นิยมนำมาใช้ในการศึกษา และ/หรือประยุกต์ใช้ในโครงการพัฒนา ความท้าทายและโอกาสในการการประเมินคุณค่าของระบบนิเวศบนหลักการการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Mitchell, N. J., McQuillan, S. J. & Sayer, J. A., 2006; Antle, J. E., et.al, 2012; Wilson, D. S., Just, R. E., & Antle, J. E., 2018) ดังนั้น การศึกษานี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ป่าอื่น ๆ ในประเทศไทย และ/หรือเป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการศึกษาจะพิจารณาจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายในที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ป่า และภายนอกโครงการซึ่งรวมถึงปัจจัยด้านชุมชน สิ่งแวดล้อม และการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ป่า ซึ่งจะพัฒนาศูนย์เรียนรู้ป่าให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของชุมชนและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินคุณค่าศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง: สถาบันปลูกป่า และระบบนิเวศ ปตท.

3. ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 วิธีการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลที่เข้าไปเยี่ยมชมในพื้นที่โครงการป่าในกรุงของ ปตท. จำนวนทั้งหมด 5 ราย แสดงดังตารางที่ 3 - 1 โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - dept Interview) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 3 วิธี ดังนี้

ตารางที่ 3 – 1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	รายละเอียด	รหัส
ผู้เยี่ยมชมโครงการ คนที่ 1	นักศึกษา คนที่ 1	P 01
ผู้เยี่ยมชมโครงการ คนที่ 2	นักศึกษา คนที่ 2	P 02
ผู้เยี่ยมชมโครงการ คนที่ 3	คุณแม่ อายุ 35 ปี	P 03
ผู้เยี่ยมชมโครงการ คนที่ 4	คุณป้า	P 04
ผู้เยี่ยมชมโครงการ คนที่ 5	นักศึกษา อายุ 28 ปี	P 05
ผู้เยี่ยมชมโครงการ คนที่ 6	อดีตกรรมการสวนพฤกษศาสตร์ อายุ 62 ปี	P 06

3.1.1 การสัมภาษณ์ โดยการกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังนี้

3.1.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ อายุ วัตถุประสงค์การเข้ามาในพื้นที่โครงการ ประสบการณ์การเข้ามาในโครงการ บุคคลที่เดินทางมาด้วย การใช้เวลาในพื้นที่

3.1.1.2 ความคิดเห็นต่อลักษณะพื้นที่ทางกายภาพ และสภาพระบบนิเวศทางน้ำ และระบบนิเวศบนบก ความสมบูรณ์ของสภาพพื้นที่ เทียบป่าธรรมชาติกับป่าในกรุง

3.1.1.3 มุมมองคุณค่า คุณประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการป่าในกรุงจากการสัมผัสในพื้นที่ การรับรู้ข้อมูลโครงการจากคำบอกเล่า จากสื่อ เว็บไซต์ เอกสาร และมุมมองวิถีชีวิตของคนในชุมชนโดยรอบโครงการเมื่อมีโครงการป่าในกรุง

3.1.2 การสังเกต โดยการสังเกตภายนอกโครงการ ได้แก่ สภาพชุมชนรอบพื้นที่ อาทิสถานทางการคมนาคม ลักษณะรูปแบบการเดินทางมาโครงการ วิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยรอบโครงการ เป็นต้น สภาพทั่วไปของโครงการป่าในกรุง อาทิสถานลักษณะความเป็นป่าทางกายภาพ และชีวภาพ (สังเกตสิ่งมีชีวิตในพื้นที่ป่า ระบบนิเวศทางน้ำ ระบบนิเวศบนบก ลักษณะพันธุ์ไม้ ขนาดพื้นที่กับความหนาแน่นของพันธุ์พืช) เป็นต้น โครงสร้างโครงการ พฤติกรรม และกิจกรรมของนักท่องเที่ยวและคนที่เข้ามาในพื้นที่โครงการ

3.1.3 การศึกษาเอกสาร ข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ ได้แก่ รายงานความยั่งยืนของ ปตท. เอกสารแผ่นพับของโครงการ แผนที่ แผ่นพับกิจกรรม ภาพถ่ายสื่อที่โครงการใช้ในโครงการ ได้แก่ วิดีทัศน์ ทีวีทัชสกรีน ป้ายข้อมูล ภาพถ่ายกิจกรรม ภาพถ่ายสถานที่ของโครงการ เว็บไซต์ ได้แก่ <https://www.estopolis.com> , <https://m.pantip.com>, www.pttreforestation.com, <https://travel.mthai.com>

3.2 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการตีความข้อมูลด้วยการดึงความหมายจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ และทำความเข้าใจว่าข้อมูลสื่ออะไรบ้าง และใช้วิธีการอธิบายสาเหตุและการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างชุดข้อมูล โดยเชื่อมโยง

ความเป็นเหตุเป็นผลต่อกันทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อนำไปสู่การสรุปวัตถุประสงค์การศึกษาคุณค่าป่าในกรุง โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.3.1 ทีมวิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปคำให้สัมภาษณ์และการจัดบันทึกระหว่างการสัมภาษณ์มาบรรยายและบันทึก และทำความเข้าใจเนื้อหาในภาพรวมเกี่ยวกับประเด็นคำถามที่ต้องการศึกษาคุณค่าป่าในกรุง

3.3.2 ทีมวิจัยดึงคำ กลุ่มคำ และประโยคหรือแนวคิดสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการให้คุณค่าของป่าในกรุง จากข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปบทสัมภาษณ์ มากำหนดรหัส (Coding) ให้แก่ประโยคสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าของป่าในกรุงที่ดึงออกมาในขั้นตอนของการดึงคำหรือประโยคสำคัญซึ่งในแต่ละประโยคอาจมีความหมายซึ่งเกี่ยวกับคุณค่าป่าในกรุงมากกว่า 1 ประเด็น กลุ่มผู้วิจัยนำข้อความที่ให้ความหมายหรือให้รหัสแล้วไปบันทึกไว้ และกลุ่มผู้วิจัยวิเคราะห์ว่ายังมีข้อมูลใดที่ยังไม่ชัดเจนจึงกำหนดประเด็น และเตรียมแนวคำถามและเลือกผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม

3.3.3 ทีมวิจัยทบทวนความหมายที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลและความหมายที่ได้มาจัดกลุ่มแต่ละประเด็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่การสร้างข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทำให้ได้ข้อสรุปที่เป็นความคิดรวบยอดทั้งกลุ่มใหญ่ (Themes) และกลุ่มย่อย (Sub - Themes) ที่อยู่ภายใต้ความหมายเดียวกันกับกลุ่มใหญ่นั้น ๆ

3.3.4 ทีมวิจัยนำข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์มาผสมผสานกัน และเขียนคำอธิบายปรากฏการณ์แต่ละข้อสรุปอย่างละเอียด (Exhaustive Description) ตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ต้องการศึกษาคุณค่าป่าในกรุง และกลุ่มผู้วิจัยนำคำอธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาอย่างละเอียดมาจัดทำเป็นโครงสร้างที่สำคัญของปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยกลุ่มผู้วิจัยใช้ข้อความคำพูดของผู้ให้ข้อมูลมาเป็นตัวอย่างเพื่อแสดงว่าข้อมูลนั้นมีความจริง มีหลักฐานที่สามารถตรวจสอบได้ แสดงถึงความน่าเชื่อถือ ความชัดเจนของข้อมูลที่ได้

4. ผลการศึกษา และอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาการประเมินคุณค่าศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง โดยตีความจาก ประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล ด้านความรู้ ความคิดเรื่องป่าในเมือง การเข้าไปสัมผัสผังโครงการ ทักษะการคิดวิเคราะห์ของแต่ละบุคคล การให้ความหมายของป่าในเมือง หรือคุณค่าของป่าต่างกันจากการศึกษา พบว่า คุณค่าที่เกิดขึ้นทั้งหมด 3 ด้าน คือ คุณค่าในเชิงเศรษฐกิจ เชิงสังคม และเชิงสิ่งแวดล้อม แสดงได้ดังนี้

4.1 คุณค่าด้านเศรษฐกิจ

เป็นคุณค่าที่เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม นับว่าเป็นคุณค่าที่เพิ่มขึ้นอย่างแท้จริงที่เกิดจากปัจจัยที่มีความสำคัญ คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์ และช่วงอายุของผู้ให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน โดย

จำแนกเป็น 2 ระดับ คือ **ระดับพื้นฐาน** กล่าวคือ คุณค่าทางตรงของผู้ดำเนินโครงการที่เกิดจากวัตถุประสงค์และบรรลุตามเป้าประสงค์ดังกล่าว ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวแสดงได้ดังบทสัมภาษณ์ของผู้เยี่ยมชมโครงการ คนที่ 6 ที่กล่าวว่า “การแสดงให้เห็นภาพลักษณ์ด้านการเอาใจใส่และให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม ในเชิงประจักษ์ของหน่วยงาน ปตท. ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร” และ “ถ้ามันเป็นศูนย์ท่องเที่ยว ศูนย์เรียนรู้จริง มันก็มีการเดินทางไปมา พนักงานเรียนมาเยี่ยม มาทัศนศึกษา ก็เกิดการหมุนเวียนการใช้เงิน การจ้างงานอยู่ดี และมันก็ต้องมีเรื่องเศรษฐกิจอยู่แล้วแหละ แต่มันก็ไม่ได้เยอะ”

ระดับที่มีคุณค่าเพิ่ม กล่าวคือ เป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมที่เกิดขึ้นเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ โดยผู้มีส่วนได้เสียหลักที่ได้รับประโยชน์ คือ บริษัทฯ ผู้ดำเนินการ ในขณะที่เดียวกัน เป็นสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ หรือส่วนอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในและภายนอกโครงการดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ของผู้เยี่ยมชมโครงการคนที่ 5 “เราเดินออกมาด้านหน้าโครงการ ชื่อไอศกรีมทานพร้อมถามคนขายว่าขายดีหรือไม่ ได้คำตอบว่าก็ขายดีช่วงวันเสาร์ - อาทิตย์ เพราะจะมีคนมาทำกิจกรรมในโครงการ แต่เขาก็บอกว่ก็ขับรถขายไปเรื่อย ๆ ไม่ได้คิดว่าวันเสาร์ - อาทิตย์ จะต้องมาขายที่นี้แล้วจะได้รายได้ดี” และการทบทวนเอกสารดังแสดงในภาพที่ 4 - 1

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ กลุ่ม ปตท. ได้กำหนดโครงการริเริ่มต่างๆ ประกอบด้วย การบริหารจัดการก๊าซมีเทน โดยกลุ่ม ปตท. ได้ร่วมมือกับโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) ภายใต้กรอบความร่วมมือ Climate and Clean Air Coalition: Oil and Gas Methane Partnership (CCAC: OGMP) เพื่อดำเนินการลดการรั่วไหลของก๊าซมีเทนในกิจกรรมต่างๆ โดยสามารถลดการรั่วไหลของก๊าซมีเทนได้ 10,700 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า คิดเป็นค่าใช้จ่ายที่ลดลงประมาณ 3 ล้านบาทต่อปี

การกำหนดราคาคาร์บอน เพื่อใช้ในการประเมินความเสี่ยง การซื้อขายคาร์บอนเครดิต และการพิจารณาความเสี่ยงในการลงทุนในธุรกิจที่มีการปล่อยคาร์บอนสูง โดยในปี 2560 กลุ่ม ปตท. มีการกำหนดราคาคาร์บอนภายในกลุ่ม ปตท. ที่ 200 บาทต่อตันคาร์บอนไดออกไซด์

โครงการกิจกรรมชดเชยคาร์บอนจากก๊าซเรือนกระจกที่ปล่อยออกมาในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการกำหนดทิศทางงานด้าน QSHE กลุ่ม ปตท. และการประชุมใหญ่สามัญ QSHE ประจำปี 2560 ของกลุ่ม ปตท. ด้วยการสนับสนุนซื้อคาร์บอนเครดิตจากโครงการกลไกการพัฒนาที่สะอาด และโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจในประเทศไทย

ภาพที่ 4 - 1 การสะท้อนคุณค่าเชิงเศรษฐกิจของศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง
ที่มา: บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), 2561

ในทางกลับกันมุมมองของผู้เยี่ยมชมโครงการ คนที่ 2 มีมุมมองและให้คุณค่าที่เกิดขึ้นทางอ้อมที่เกิดขึ้นจากมุมมองของผู้ให้ข้อมูลที่มีทักษะการคิดวิเคราะห์ ดังบทสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

“มันก็เหมือนกับว่า พอดีโครงการนี้เป็นโครงการของ ปตท. ผมรู้สึกว่ ปตท. มีการทำลายธรรมชาติ บางส่วนเพื่อขุดหาน้ำมันอะไรอย่างเงี้ยและน้ำมันมันก็โยงไปถึงการใช้พลังงาน ในเรื่องของรถยนต์ น้ำมันนั่น ก่อให้เกิดมลพิษ พอเกิดมลพิษสิ่งเดียวที่กำจัดมลพิษได้ยั่งยืนที่สุดคือ ต้นไม้ ก็เลยเลือกปลูกต้นไม้ เพราะให้ความรู้สึกว่ามันกรีนขึ้น มันเหมือนกับการรีเวิร์คกลับมาว่าถึงเราจะทำลายไป แต่เราก็สร้างมันให้คุณใหม่ ... สุดท้าย 10 เปอร์เซ็นต์ที่เป็นด้านเศรษฐกิจ คือ เค้าเองก็ต้องเอาไปประยุกต์ใช้ในการโปรโมทตัวเค้าเอง”

จากบทสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คุณค่าด้านเศรษฐกิจเป็นคุณค่าหลักที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของผู้จัดทำโครงการ โดยเป้าหมายหลักของโครงการคือการสร้างภาพลักษณ์ด้านการเอาใจใส่และให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวได้มีการรายงานความสำเร็จของการดำเนินโครงการในรายงานความยั่งยืนของบริษัท นับได้ว่าเป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นทางด้านเศรษฐกิจที่บริษัทได้รับ แต่ในทางกลับกันสังคมได้คุณค่าทางด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคมดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น ซึ่งสังคมจะรับรู้และสัมผัสได้จากการมาเยี่ยมชมโครงการ และการประชาสัมพันธ์การดำเนินโครงการที่เกิดขึ้นของกลุ่มบริษัทผ่านสื่อต่าง ๆ ที่คนทั่วไปเข้าถึงได้ แสดงดังภาพที่ 4 - 2

ป่าในกรุง

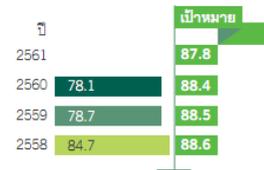
ตั้งอยู่บนพื้นที่ 12 ไร่ ถนนสุขาภิบาล 2 เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ออกแบบภายใต้แนวคิด PTT Green in City มีการออกแบบอาคารที่กลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมและประหยัดพลังงาน เป็นต้นแบบนวัตกรรมอาคารเขียวสอดคล้องกับโมเดลไทยแลนด์ 4.0 ด้านการขับเคลื่อนพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และรูปแบบการศึกษาและเรียนรู้ป่าในเมือง ในปี 2560 มีผู้เยี่ยมชมจำนวน 117,420 คน

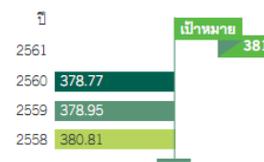
ความทันสมัยของการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

(ใช้โลกรัศมีคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่ออาร์เรลเทียบเท่า น้ำมันดิบ)

การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการดำเนินงานของ ปตท. กังทางตรงและทางอ้อม (Scope 1 และ 2)

การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการดำเนินงานของ ปตท. กังทางตรง ทางอ้อม และการเผาไหม้ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่ ปตท. ขาย (Scope 1, 2 และ 3)

ภาพที่ 4 - 2 การสะท้อนคุณค่าเชิงเศรษฐกิจของศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง: ทางตรง และทางอ้อม ที่มา: บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), 2561

4.2 คุณค่าด้านสังคม

เป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีวัยต่างกันแต่ให้มุมมองในทิศทางเดียวกัน โดยแต่ละช่วงวัยตีความคุณค่าของป่าในกรุงผ่านประสบการณ์ของตนเองในการสัมผัสป่าที่แตกต่างกัน โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

ระดับพื้นฐาน มองว่ามีคุณค่าของป่าเป็นปัจจัยสี่ ตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ และมีลักษณะองค์ประกอบความเป็นป่า ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ของผู้เยี่ยมชมโครงการคนที่ 1 ที่กล่าวว่า “ก็พาแฟนมาเที่ยวคะ เพราะพื้นที่นี้สวยดี ยิ่งตอนช่วงเย็น ตรงนี้ชมพระอาทิตย์ตกสวยมากเลยนะคะ (ณ ตอนนั้นยืนอยู่บนอาคาร Garden roof top) *ซึ่งผู้สัมภาษณ์สังเกตว่า น้องสองคนโดยเฉพาะคนที่ เป็นแฟนมีความคุ้นเคยกับพื้นที่ เป็นอย่างดี และมีความภูมิใจที่อยากจะให้แฟนได้เห็นสิ่งที่ตัวเองได้เห็นเช่นเดียวกัน” สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้เยี่ยมชมโครงการคนที่ 4 ที่กล่าวว่า “เดินต่อเข้าไปได้ เห็นคนเขาชอบมาถ่ายรูปกัน เดินตรงต่อไปได้อีก”

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าคุณค่าด้านสังคมที่เกิดขึ้นกับผู้ให้ข้อมูล มองคุณค่าของป่าในกรุง เป็นสถานที่ที่ท่องเที่ยวตอบสนองคุณค่าทางจิตใจ และระดับที่มีมูลค่าเพิ่ม กล่าวคือ เป็นคุณค่าที่มองจากประสบการณ์ของแต่ละช่วงวัย และปัจจัยสำคัญที่มีการให้คุณค่าด้านสังคมที่เพิ่มมากขึ้นโดยขึ้นอยู่กับ 4 ปัจจัย ที่ส่งผลให้โครงการป่าในกรุงมีคุณค่าในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมที่ดีขึ้น ที่สำคัญส่งเสริมให้คนในสังคมมีจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม ดังนี้

4.2.1 การมีทักษะการคิดวิเคราะห์ กล่าวคือ ปัจจัยดังกล่าวส่งผลทำให้คุณค่าของสังคมมีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเกิดจากมุมมองของแต่ละช่วงวัยว่ามีความสำคัญกับสิ่งที่ได้เกิดขึ้นกับตนเองที่ผ่านมา ดังบทสัมภาษณ์ของผู้เยี่ยมชมโครงการ คนที่ 2 ที่กล่าวว่า “คือปกติฉันไม่คุณค่าหลักของมันก็คือสร้างออกซิเจน เพื่อว่าให้มนุษย์ได้หายใจ แล้วก็ดูดซับคาร์บอน คือคุณค่าหลักของมันอยู่แล้ว” “อีก 30 เปอร์เซ็นต์ที่ผมให้ด้านสังคม เพราะว่าคนในพื้นที่ก็อยู่ดีมีสุขมากขึ้น สังคมก็มีเที่ยวให้ไปเที่ยวใหม่ๆ มากขึ้น มีแหล่งเรียนรู้” สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้เยี่ยมชมโครงการคนที่ 4 ที่กล่าวว่า “ยังได้มากับลูกหลานแล้ว รู้สึกมีความสุข” ผู้เยี่ยมชมโครงการคนที่ 5 ที่ชี้ให้เห็นว่า “เสาร์อาทิตย์เยอะคะ วันธรรมดาจะมีแต่คณะเข้ามาที่ศูนย์การเรียนรู้ ทางเรามีวิทยากรให้ความรู้คะ ถ้าพี่สนใจติดต่อได้ตลอดเลยคะ (ยิ้มแยมแจ่มใส)” และบทสัมภาษณ์ของผู้เยี่ยมชมโครงการ คนที่ 6 ที่กล่าวว่า “เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องการปลูกป่าตามวิถี ปตท. ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการปลูกป่า 1 ล้านไร่ในช่วงปี พ.ศ. 2537 - พ.ศ. 2545 ให้แก่ประชาชน นิสิต นักศึกษา และนักเรียน ที่สนใจ”

4.2.2 ระดับทางสังคม กล่าวคือ ปัจจัยดังกล่าวส่งผลทำให้คุณค่าทางสังคมมีเพิ่มมากขึ้น จากมุมมองของแต่ละช่วงวัยว่ามีความสัมพันธ์และ/หรือการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคม จากการศึกษาจำแนกได้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับทางสังคมแบบใกล้ชิด อาทิ ครอบครัว เพื่อน เป็นต้น และระดับทางสังคมแบบห่างไกล อาทิ ชุมชน เป็นต้น ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวแสดงได้ดังบทสัมภาษณ์ของผู้เยี่ยมชมโครงการ คนที่ 4 ที่กล่าวว่า “คุณป้าเล่าว่าพาหลานมาทำกิจกรรมกับโครงการและตามลูกสาวมา คุณป้าก็ชวนเพื่อนมาด้วยอีก 1 คน ตามลูกสาวและหลานสาวมาทำกิจกรรมที่สวนป่าแห่งนี้” จากข้อความดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า คุณค่าด้านสังคมที่เพิ่มขึ้นนั้นเกิดจากระดับทางสังคมที่มีความใกล้ชิดแบบครอบครัว ทำให้ผู้ให้ข้อมูลมองคุณค่าด้านสังคมที่เกิดขึ้นกับตนเองในขั้นพื้นฐาน แต่ในทางกลับกันผู้ให้ข้อมูลมีการพาคนในครอบครัวมาทำกิจกรรมในพื้นที่ การกระทำดังกล่าวผู้ให้ข้อมูลจึงมองว่าการที่พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่สามารถทำกิจกรรมร่วมกับคนในครอบครัว และเติมเต็มด้านความรู้สึกและสร้าง

ความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัวได้เพิ่มขึ้น ส่งผลทำให้คุณภาพชีวิตของตนเองและคนในสังคมที่มีประสบการณ์ เช่นเดียวกันเกิดขึ้นในลักษณะเดียวกันตามไปด้วย ยิ่งไปกว่านั้นผู้ให้ข้อมูลยังให้ความสำคัญที่เพิ่มมากขึ้นจากคนในครอบครัว เป็นระดับชุมชนและ/หรือสังคมนั้นคุณค่าที่เกิดขึ้นก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวแสดงได้ดังบทสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญโครงการ คนที่ 3 ที่กล่าวว่า “ก็รู้สึกได้อากาศที่บริสุทธิ์ดีนะ ได้พักปอดอยู่ในนี้ ถ้าได้เข้ามาอยู่ในนี้สักประมาณ 3-4 ชั่วโมง สุขภาพก็น่าจะดีขึ้น แต่ถ้าจะให้ดีกว่านี้ถ้าพื้นที่นี้ขยายให้มันใหญ่มากขึ้น ให้กลายเป็นพื้นที่ปอดของคนอ่อนนุชไปเลยก็น่าจะดีกว่านี้”

4.2.3 รูปแบบความสัมพันธ์ กล่าวคือ ปัจจัยดังกล่าวส่งผลทำให้คุณค่าของสังคมนั้นเพิ่มมากขึ้น เกิดจากมุมมองแต่ละช่วงวัยมีความสัมพันธ์และ/หรือการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคม โดยในการศึกษารุ่นนี้ได้จำแนกรูปแบบความสัมพันธ์ได้ 2 รูปแบบ คือ ความสัมพันธ์แบบสายเลือดเดียวกัน ผลการศึกษามีคล้ายคลึงกันกับระดับทางสังคมแบบใกล้ชิดคุณค่าด้านสังคมนั้นจึงเพิ่มขึ้น ซึ่งนอกเหนือจากการที่เป็นที่สถานที่ท่องเที่ยวแล้ว ยังเป็นที่ทำกิจกรรมของคนในครอบครัว เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ของคนในสังคม ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวแสดงได้ดังบทสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญโครงการ คนที่ 3 ที่กล่าวว่า “ในมุมมองของคุณแม่ จากการทำไม่ได้ตั้งใจมาเที่ยวที่นี่โดยตรง แต่เมื่อได้มาแล้วก็เห็นว่าที่นี่มีคุณค่าหลายด้านทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม จิตใจ และยังเป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติตามที่โครงการคาดหวังไว้” และความสัมพันธ์แบบต่างสายเลือด การให้คุณค่าทางด้านสังคมนั้นมีคุณค่าที่ลดน้อยลง กล่าวคือคุณค่าทางสังคมนั้นเป็นเพียงคุณค่าทางด้านสังคมพื้นฐาน ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวแสดงได้ดังบทสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญโครงการ คนที่ 1 ที่กล่าวว่า “ก็พาแฟนมาเที่ยวคะ เพราะพื้นที่นี้สวยดี ยิ่งตอนช่วงเย็น ตรงนี้ชมพระอาทิตย์ตกสวยมากเลยนะคะ (ณ ตอนนั้นยืนอยู่บนอาคาร Garden roof top) *ซึ่งผู้สัมภาษณ์สังเกตว่าน้องสองคนโดยเฉพาะคนที่ เป็นแฟนมีความคุ้นเคยกับพื้นที่ เป็นอย่างดี และมีความภูมิใจที่อยากจะให้แฟนได้เห็นสิ่งที่ดีที่ตัวเองได้เห็นเช่นเดียวกัน” สรุปได้ว่า คุณค่าด้านสังคมนั้นเป็นคุณค่าพื้นฐานที่เกิดขึ้นผ่านประสบการณ์ของแต่ละคน แต่คุณค่าทางสังคมที่เพิ่มขึ้นของแต่ละคนก็เพิ่มมากขึ้น เกิดจากปัจจัยด้านการมีทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีความแตกต่างกัน รูปแบบความสัมพันธ์ และระดับทางสังคมที่เกิดขึ้นแตกต่างกัน ส่งผลทำให้คุณค่าป่าในกรุงของแต่ละคนแตกต่างกัน

4.3 คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม

เป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีช่วงวัยต่างกันแต่ให้มุมมองในทิศทางเดียวกัน โดยแต่ละช่วงวัยตีความคุณค่าป่าในกรุงผ่านประสบการณ์ที่เกี่ยวกับป่า และการอยู่อาศัยในเขตเมืองของตนเองที่แตกต่างกัน โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับพื้นฐาน กล่าวคือ คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมพื้นฐาน มองคุณค่าของป่าในกรุงเป็นคุณค่าด้านปัจจัยที่ตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ และมีลักษณะองค์ประกอบความเป็นป่า ดังบทสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญโครงการ คนที่ 2 ที่กล่าวว่า

“ก็เพราะว่าจุดประสงค์ของโครงการป่าในกรุงมันก็ทำให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้นอยู่แล้ว ถูกมั้ยครับ ถ้ามันพื้นฟูอะไรขึ้นมาได้ ณ จุด ๆ หนึ่ง อย่างอันนี้มันเป็นป่าในกรุง มันคือกรุงเทพ กรุงเทพเป็นพื้นที่ที่มีพื้นที่สีเขียวน้อยอะไรแบบนี้ การทำแบบนี้ก็เป็นการช่วยเพิ่มพื้นที่สีเขียว และช่วยสิ่งแวดล้อมในระดับหนึ่งอยู่แล้ว”

“ถ้าจะตีคุณค่าของต้นไม้มันก็ต้องตีก่อนว่า ต้นไม้ที่ปลูกถึงไหนคือต้นไม้อะไร แล้วมันมีคุณลักษณะเด่นอะไร ประโยชน์ด้านไหนของมันที่เราควรจะตีความว่ามันเป็นคุณค่าทางด้านไหนของเรา ก็เปรียบเทียบง่าย ๆ อย่างเช่น ไม้สักไม้ชิง ประโยชน์ของมันก็คือมันใช้สำหรับก่อสร้างทำอยู่อาศัย คุณค่าของมันก็คือตรงนั้น ถ้ามีมันคุณค่าของมันเราก็จะใช้ประโยชน์จากมันได้”

สอดคล้องกันกับบทสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญโครงการคนที่ 6 ที่กล่าวว่า “1.ป่าในเมืองแห่งแรกของกรุงเทพมหานคร ที่มีการสร้างและบริหารจัดการ อย่างเหมาะสม อันจะนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนระหว่างป่าและเมือง”

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นนั้นเป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นจากมุมมองของสังคมทุกเพศ ทุกวัย ถึงแม้ว่าประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลจะมีความแตกต่างกัน แต่คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งเดียวที่ทุกคนให้ความสำคัญกับด้านดังกล่าวเป็นสิ่งพื้นฐาน เนื่องจากการนึกถึงสีเขียวของต้นไม้ การนึกถึงชื่อโครงการ “ป่าในกรุง” ทำให้ทุกคนนึกถึงธรรมชาติ เป็นต้น **ระดับที่มีคุณค่าเพิ่ม** กล่าวคือ เป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ของแต่ละช่วงวัย และปัจจัยสำคัญที่มีการให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มมากขึ้น คือการมีทักษะการคิดวิเคราะห์ที่แตกต่างกัน ทำให้การมองโครงการป่าในกรุงมีคุณค่าในการพัฒนาเพิ่มมูลค่าไปเป็นสินค้าสาธารณะในเชิงเศรษฐกิจ และคุณค่าในการรักษาระบบนิเวศการดูดซับมลพิษในเขตเมือง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีที่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งคมนาคม แหล่งโรงงานอุตสาหกรรม ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญโครงการคนที่ 2 ที่กล่าวว่า

“คือปกติต้นไม้คุณค่าหลักของมันก็คือสร้างออกซิเจน เพื่อว่าให้มนุษย์ได้หายใจ แล้วก็ดูดซับคาร์บอนคือคุณค่าหลักของมันอยู่แล้ว” “แต่ถ้ามองลึกลงไปว่าต้นไม้ที่เราจะมองมีคุณค่าขนาดไหนก็ต้องมองลงไปอีกว่ามันทำประโยชน์อะไรให้เราได้อีกบ้าง นั่นการตีคุณค่าของมันก็มองว่ามันมีประโยชน์ด้านไหนของมัน ถ้าเป็นต้นไม้ประดับ อย่างกล้วยไม้ คุณค่าของมันก็คือสวยงาม นอกจากสวยงามแล้วมันยังขายได้ก็จะมีคุณค่าทางด้านเศรษฐกิจไปอีก เอ้ออะไรอย่างนี้ หรือแบบแคตตาล็อกคุณค่าของมันก็คือเครื่องประดับก็คือเป็นด้านเศรษฐกิจได้อีกแต่ถามว่ามันเอามาทำคุณค่าเดียวกันทางด้านใช้สำหรับก่อสร้างหรือวัสดุเหมือนไม้สักไม้ชิง หรือต้นไม้ใหญ่ๆ อันได้มัย ก็คือมันไม่ได้ มันก็ไม่เหมือนกัน” (P2)

ซึ่งสอดคล้องกันกับบทสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญโครงการคนที่ 3 ที่กล่าวว่า “การพัฒนาพื้นที่ในลักษณะแบบนี้ดีมากเลย เพราะพื้นที่ตรงนี้อยู่ใกล้บ่อขยะอ่อนนุชมันทำให้พื้นที่นี้สร้างอากาศที่บริสุทธิ์มากขึ้น” และจากรายงานความยั่งยืนของบริษัทฯ แสดงดังภาพที่ 4 – 3

ภาพที่ 4 – 3 การสะท้อนคุณค่าเชิงสิ่งแวดล้อมของศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง

ที่มา: บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), 2561

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ว่าการเพิ่มคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมของแต่ละคนนั้นจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่แตกต่างกัน การที่จะมองคุณค่าของสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มมากขึ้นจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับป่า หรือต้นไม้ องค์ความรู้ การนำไปใช้ประโยชน์ เป็นต้น ดังนั้นคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นนั้นเป็นคุณค่าพื้นฐานหนึ่งที่เกิดขึ้น ถึงแม้ว่าสังคมจะมีความแตกต่างกัน แต่ด้วยพื้นฐานของโครงการ “ป่าในกรุง” เป็นโครงการที่มุ่งเน้นคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อมนุษย์ คุณค่าดังกล่าวจึงเป็นคุณค่าที่สังคมให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก

สรุปได้ว่า คุณค่าด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นนั้น เป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมโดยคุณค่าที่เกิดขึ้นที่เกิดจากวัตถุประสงค์และบรรลุตามเป้าประสงค์ดังกล่าว โดยคุณค่าที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมของโครงการ คือ มูลค่าทางด้านเศรษฐกิจ และคุณค่าที่เป็นนามธรรมที่เกิดขึ้น คือ คุณค่าด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ ภาพลักษณ์ด้านการเอาใจใส่และให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม แสดงดังภาพที่ 4 - 4

ภาพที่ 4 – 4 คุณค่าของศูนย์การเรียนรู้ป่าในกรุง

5. สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษายังพบประเด็นที่น่าสนใจ คือ ประเด็นเรื่องความไม่ยั่งยืนของคุณค่าของป่าในกรุง กล่าวคือ คุณค่าป่าในกรุงที่เกิดขึ้น ทั้งหมด 2 ระดับ 3 ด้าน ตามที่กล่าวไว้แล้วในข้างต้น กลับพบว่ามี 3 ปัจจัยที่ส่งผลทำให้ คุณค่าที่เกิดขึ้นมีความไม่ยั่งยืน คือ 1. ปัจจัยเรื่องการลงทุน อาทิ เงินลงทุนในการดำเนินโครงการ ค่าบำรุงรักษา สถานที่ ค่าน้ำ ค่าไฟ เป็นต้น ซึ่งส่งผลทำให้เกิดความแตกต่างของป่าในกรุงกับป่าที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่มี ขนาดใหญ่แต่กลับมีต้นทุนที่ต่ำกว่า ถึงแม้ว่าป่าในกรุงจะมีความสามารถในการดูแลซึ่งกันและกัน เกิดการคัดเลือก ตามธรรมชาติตามที่สถาปนิกของโครงการได้ออกแบบไว้ก็ตามแต่การลงทุนต้องเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ 2. ประสิทธิภาพด้านสังคม อาทิ การให้ความสนใจในพื้นที่ของสังคม กระแสสังคม ลักษณะนิสัยของคนไทย ความ ชัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ คือ ปัญหาเรื่องที่ดินรกร้าง เป็นต้น 3. ปัจจัยเรื่องกรรมสิทธิ์ของพื้นที่พัฒนา ด้วยโครงการที่ จะผันเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ประกอบกับนโยบายของบริษัทฯ การตัดสินใจของผู้บริหาร เป็นต้น ปัจจัยดังกล่าว สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาในพื้นที่ได้ ดังนั้นปัจจัยทั้ง 3 ด้านจะเป็นตัวกำหนดความยั่งยืนของคุณค่า ดังกล่าวที่เกิดขึ้น ตามที่กล่าวไว้ในคุณค่าด้านเศรษฐกิจที่บริษัทฯ เน้นให้ความสำคัญในการดำเนินโครงการคือ การสร้างภาพลักษณ์ด้านการเอาใจใส่และให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมที่สามารถทำประโยชน์ให้กับบริษัทฯ ในขณะที่เดียวกันสังคมและสิ่งแวดล้อมก็ดีขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นความยั่งยืนดังกล่าวจะเกิดความล้มเหลวถ้าหาก ปัจจัยใด ปัจจัยหนึ่งทีกล่าวมาเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นโดยเฉพาะด้านสังคม หากในอนาคตสังคมลดความสนใจ พื้นที่ป่าในกรุงลง แต่กลับให้ความสนใจในการพัฒนาพื้นที่ในรูปแบบอื่น มีความขัดแย้งเกิดขึ้นในพื้นที่จากปัญหา

เรื่องการจัดสรรพื้นที่จอดรถของนักท่องเที่ยว บริษัทฯ จะสามารถเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าให้เป็นพื้นที่ที่ตอบสนองคนในสังคม และสามารถทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีของคนในสังคมที่มีต่อบริษัทฯ ได้ในพื้นที่ ฉะนั้นคุณค่าที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการป่าในกรุงของกลุ่มบริษัทฯ ที่เกิดขึ้นก็จะถูกลดความสำคัญลงโดยเฉพาะคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับแรก

เอกสารอ้างอิง

- Antle, J. E., Fernandez-Cornejo, J. A., & Just, R. E. (2012). Sustainable value assessment: A framework for integrating economic, social, and environmental values. *Ecological Economics*, 74(1), 46-56. doi:10.1016/j.ecolecon.2011.09.002
- Mitchell, N. J., McQuillan, S. J., & Sayer, J. A. (2006). Assessing the sustainability of ecosystem services: Challenges and opportunities. *Nature*, 443(7109), 996-1000. doi:10.1038/nature05254
- Wilson, D. S., Just, R. E., & Antle, J. E. (2018). Sustainable value assessment: A review of methods and applications. *Annual Review of Resource Economics*, 10(1), 1-29. doi:10.1146/annurev-resource-102317-022348
- ศศิธร ศรีวิไล. (2565). ทักษะคติของชุมชนต่อศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง: กรณีศึกษาศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง สถาบันปลูกป่าและระบบนิเวศ ปตท. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริชัย ศรีสุข. (2566). การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง: กรณีศึกษาศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง สถาบันปลูกป่าและระบบนิเวศ ปตท. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรเดช แก้วงาม. (2566). การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของศูนย์การเรียนรู้ป่าในเมือง: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ป่าในกรุง สถาบันปลูกป่าและระบบนิเวศ ปตท. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อาริสสา ไบเงิน. (2559). แนวทางในการดำเนินนโยบายความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน). รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ): มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.